

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2019/20:45

Torsdagen den 23 april

§ 1 Information och samråd inför videomöte i kretsen av stats- och regeringschefer den 23 april 2020

Statsminister Stefan Löfven (deltar per telefon)

Anf. 1 ORDFÖRANDE:

Då öppnar vi dagens möte i EU-nämnden, som är ett öppet möte. Vi ska ha information och samråd med statsminister Stefan Löfven.

Några av oss är här i salen. Några av oss, däribland statsministern, är med på telefon eftersom vi befinner i dessa coronatider.

Vi hälsar statsministern välkommen.

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande och nämndens ledamöter! Om ett par timmar samlas vi igen i kretsen av Europeiska rådet för ett nytt videomöte. Det är det fjärde av det slaget för att hantera coronakrisen.

Man kan absolut säga att EU-samarbetet nu sätts på prov. Alla medlemsländer har drabbats men i olika grad. Det har rått brist på skyddsutrustning och respiratorer i många länder, och det har lett till att medlemsstater många gånger inte fått den hjälp som de hade önskat.

Det är klart att en känsla av att bli lämnad i sticket, att andra inte är solidariska när det behövs mest, kan urholka förtroendet för EU-samarbetet. Samtidigt har man visat prov på handlingskraft under den här tiden. Många problem när det gäller rörlighet för människor och varor på den inre marknaden har vi kunnat lösa, och nödvändiga beslut har fattats på rekordtid.

Åtgärder till ett värde av över 1 500 miljarder euro kan på olika sätt mobiliseras på EU-nivå för att bekämpa krisens effekter. Detta ska läggas ovanpå kraftfulla nationella åtgärder. Det handlar om insatser av sällan skådad omfattning.

Ändå pekar prognoserna mot en mycket allvarlig nedgång för Europas ekonomi. Arbetslösheten har som vi vet redan stigit, och vi vet inte riktigt vad som väntar. Att få Europas ekonomi på fötter igen är avgörande för att skapa jobb och säkra välfärden, även här i Sverige. I förlängningen handlar det också om att hålla samman EU. Det är i ljuset av det som diskussionen i kväll äger rum.

Fru ordförande! På vårt senaste videomöte den 25 mars gavs EU:s finansministrar i uppdrag att komma med förslag för att hantera coronakrisens socioekonomiska konsekvenser. Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen ombads samtidigt att tillsammans med

Europeiska rådets ordförande Charles Michel komma med dels förslag på hur länderna på ett koordinerat sätt kan lyfta sina restriktioner och dels förslag på en plan för ekonomisk återhämtning.

När det gäller de socioekonomiska konsekvenserna kom EU:s finansministrar efter långa förhandlingar överens om förslag till ytterligare åtgärder för att hantera coronakrisen. Finansministern samrådde med EU-nämnden inför detta möte.

De viktigaste delarna i den överenskommelse som nåddes är lån till företag via Europeiska investeringsbanken, lån till medlemsstaterna för att bekämpa arbetslöshet samt för euroländerna lån via den europeiska stabilitetsmekanismen, ESM.

Charles Michel föreslår att ledarna på mötet i kväll ger grönt ljus för att gå vidare och genomföra dessa åtgärder till den 1 juni, vilket jag kan ställa mig bakom.

Finansministrarna kom också överens om att arbeta vidare med en tillfällig återhämtningsfond för att skyndsamt få igång EU:s ekonomi. Man bad samtidigt stats- och regeringscheferna om vägledning när det gäller finansiering och utformning av denna fond. Förslaget i kväll är att kommissionen får i uppdrag att först kartlägga och analysera vilka behov som finns och sedan återkomma med ett förslag. Fonden ska riktas mot sektorer och geografiska områden med störst behov.

Regeringen menar att en plan för återhämtning är mycket viktig men att det inte i första hand ska handla om att pumpa in pengar genom EU utan att det riktigt verksamma är att vi får igång den reala ekonomin. Vi behöver återställa den inre marknaden. Vi behöver stora satsningar på forskning och innovation. Men självklart kan en fond ändå vara nödvändig för att ge stöd till de mest utsatta.

I linje med en ansvarsfull och budgetrestriktiv hållning anser regeringen att fonden på olika sätt ska begränsas och villkoras. Det bör ske genom att storleken på fonden hålls tillbaka, att det ska handla om lån och inte bidrag, att fonden blir tydligt temporär, att stöd till enskilda länder begränsas och att respektive medlemsstats risktagande begränsas.

Det är också viktigt att besluten om återhämtningsfonden och nästa långtidsbudget fattas tillsammans. Detta för att undvika överlappningar och för att det ska stå helt klart hur stor belastningen blir för respektive medlemsstat.

Som nämnden vet handlar en central fråga i de diskussioner som nu förs om gemensam skuldsättning, så kallade coronaobligationer. Här råder hårda motsättningar mellan medlemsstaterna; det är helt klart. Regeringen motsätter sig gemensam skuldsättning inom EU. Att länder fullt ut ska garantera varandras skulder är inte i linje med EU-fördragen. Det urholkar de nationella parlamentens budgetmakt och skapar dessutom incitament för oansvarig ekonomisk politik.

Min inriktning är att ställa mig bakom att kommissionen arbetar vidare och tar fram ett förslag om en återhämtningsfond. Då kommer vi från svenskt håll tillsammans med våra likasinnade i framför allt Danmark, Nederländerna och Österrike att driva på för sådana villkor som jag tidigare redogjorde för. Vi och våra likasinnade har också kvar vår restriktiva position vad gäller långtidsbudgeten.

Fru ordförande! När det gäller uppdraget från det förra videomötet till kommissionen och Europeiska rådets ordförande om en exitstrategi och en plan för återhämtning har detta levererats i två steg.

Den 15 april presenterades en exitstrategi med principer och rekommendationer om hur de restriktioner som införts med anledning av coronakrisen ska kunna avvecklas. Det handlar till exempel om att restriktioner ska trappas ned gradvis och att särskilt sårbara grupper ska skyddas. En viktig princip är förstås respekt för varje lands specifika förutsättningar.

Det andra förslaget, planen för återhämtning, presenterades i tisdags. Planen består av fyra delar. Det gäller för det första en fungerande inre marknad, för det andra investeringar, för det tredje ett globalt Europa och för det fjärde EU:s beslutsfattande.

När det gäller den inre marknaden understryks nödvändigheten av att gå tillbaka till ett normaltillstånd för den fria rörligheten men också fördjupa den inre marknaden inför framtiden. Det handlar framför allt om varors och personers rörlighet men också vikten av grön och digital omställning. Regeringen välkomnar att det är så tydligt fokus på vikten av en fungerande inre marknad, som i sig är avgörande för en välfungerande europeisk ekonomi.

Däremot finns det anledning att vara vaksam på hur diskussionen om strategisk autonomi utvecklas. Det finns säkert skäl att stärka EU:s gemensamma förmåga på olika områden, men det ändrar inte vår grundsyn när det gäller betydelsen av fri världshandel och globala värdekedjor. EU måste vara en stark röst för frihandeln och multilateralismen globalt. Vi har inget att tjäna på protektionism.

Den andra delen handlar som sagt om investeringar och hur sådana kan bidra till ekonomisk återhämtning. Bland det som uppmärksammas finns insatser som redan har beslutats av Europeiska centralbanken, Eurogruppen, Europeiska investeringsbanken och kommissionen. Därutöver nämns förslaget till en återhämtningsfond, som jag redogjorde för tidigare.

Den tredje delen, ett globalt Europa, handlar om hur EU bäst ska kunna stödja en regelbaserad världsordning, hålla fast vid multilateralism och förhindra en tillbakagång till protektionism. Regeringen kan ge fullt stöd till detta. EU ska vara en stark röst globalt också för jämlikhet och en ambitiös klimatpolitik.

Slutligen behandlades EU:s beslutsfattande och hur det kan fungera bättre i krissituationer. Det är på ett generellt plan bra. Vi behöver ett handlingskraftigt EU, särskilt i krissituationer.

Fru ordförande! EU-samarbetet sätts som sagt på hårda prov. Det är viktigt att vi agerar gemensamt i medlemsstaterna och på EU-nivå för att så fort som möjligt stoppa smittspridningen och få våra ekonomier tillbaka till det normala. För att klara detta har det redan fattats beslut som hade varit helt otänkbara för bara några månader sedan, och det i sig visar att solidariteten finns där mellan EU:s medlemsstater.

Det kommer att behövas fler insatser framöver, och då är det viktigt att vi gör dem på rätt sätt – ambitiöst när det behövs, naturligtvis, men alltid ansvarsfullt. På så vis kan vi säkra Europas ekonomi för framtiden samtidigt som vi värnar sammanhållningen inom EU. Vi behöver ett sammanhållet EU – också här hemma i Sverige, för svenska jobb och för vår välfärd.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsministern, för redogörelsen!

Nu kommer jag att lämna ordet till de olika partiernas anmälda talare i partistorleksordning. Jag börjar med Socialdemokraterna och lämnar ordet till mig själv, Åsa Westlund.

Jag vill också i denna egenskap tacka för redogörelsen och för allt det arbete som statsministern och regeringen gör under den här krisen.

I dag på morgonen visade min nioåring mig en film på Youtube som hon skrattade åt. Den var förstås coronarelaterad, som allt är i dessa dagar. Filmen visade en barnfamiljs reaktion på motsvarigheten till Hesa Fredrik. I de två första klippen reagerade familjen med att omedelbart söka skydd på olika sätt. I det tredje klippet reagerade familjen med att fortsätta med disken och tralla med i en sång.

Det sista klippet skulle förstås symbolisera Sveriges reaktion på corona, för så ser nidsbilden av Sverige ut i dessa dagar – som att vi inte skulle ha gjort någonting för att minska smittspridningen. Men det har vi ju; det vet vi alla som lever i det här landet. Vi har inte stängt ned allt i panik, men även vi har förändrat väldigt mycket i vår vardag för att minska smittspridningen och se till att vården klarar av detta.

Jag skrattade inte så mycket som min nioåring åt den här filmen. Jag hoppas och tror att det ska visa sig att den svenska strategin är framgångsrik och att vi klarar av att platta ut kurvan utan att vidta alltför fyrkantiga åtgärder.

Samtidigt tror jag att vi gör klokt i att så fort vi får chansen påpeka och framhålla att Sveriges strategi inte är så annorlunda som många nu anser. Jag tror att det är viktigt av två skäl.

För det första finns det ledare runt om i världen som jag tror räds att människors frustration i den här krisen ska riktas mot dem, till exempel om det visar sig att de har vidtagit alltför drastiska åtgärder i den här situationen. Det kan i sin tur göra det lockande att kritisera och tala ned det sätt som Sverige agerat på i krisen och då också tala ned vårt land på olika sätt.

För det andra måste alla förstå att även länder som Sverige har drabbats hårt ekonomiskt i den här krisen. Det är inte som vanligt här heller, utan vi har också stora ekonomiska svårigheter. Om vi inte gör detta tydligt finns det heller ingen förståelse för att Sverige och de andra budgetrestriktiva länderna i EU håller fast vid att vi inte vill se några drastiska öknings av våra medlemsavgifter till EU.

Statsministern inledde sitt anförande med att säga att EU-samarbetet nu sätts på prov. Jag håller verkligen med om det, men vi hade knappast klarat oss bättre utan EU i den här krisen – tvärtom är det genom dessa upparbetade kanaler som vi har lyckats lösa mycket av de problem som har uppstått. Det är viktigt att Sverige bidrar till att hålla ihop EU även i den här situationen.

Samtidigt är det väldigt provocerande när Frankrikes president Macron nu talar om att det är dags att visa solidaritet och egentligen menar att det är dags för bland annat Sverige att punga ut med mer pengar. Jag tycker att det är mer provocerande nu än det varit tidigare eftersom Frankrikes agerande i den här krisen verkligen inte har slagit vakt om EU-solidariteten. Frankrike tillhör de länder som i strid med reglerna för den inre marknaden har förhindrat att skyddsmaterial nått andra EU-länder i akut behov.

Därför är det förstås, som statsministern säger, bra att EU-kommissionen lägger stor tonvikt vid en bättre fungerande inre marknad i återhämtningsplanen. Likaså är det viktigt att återhämtningsplanens alla delar verkligen ligger i linje med den gröna given och en ökad digitalisering. Vårt mål ska ju inte vara att vi ska tillbaka till där vi var före krisen utan att vi ska stå starkare när det gäller klimatarbetet och vår framtida konkurrenskraft när vi har kommit ur krisen.

Det vore också bra om Sverige och likasinnade kunde peka på andra sätt att stärka EU:s arbete inför kommande kriser, för att också bidra till en ökad solidaritet. Det behöver inte alltid handla om pengar och en ökad EU-budget. Vi behöver öka vår egen beredskap men också vår gemensamma beredskap framöver. Här har ju EU efter varje kris som vi har drabbats av faktiskt tagit steg framåt för att länder ska kunna understödja varandra vid till exempel skogsbränder eller andra former av kriser. Det finns garanterat viktiga steg att ta i den riktningen även efter den här krisen.

Jag ska kortfattat ta upp två saker till innan jag avslutar.

För det första är det sjukt provocerande att Ungern, tätt inpå att de vidtagit åtgärder som går rakt emot rättsstatens principer, tillhör de medlemsländer som får störst del av de pengar som nu får användas för coronarelaterade insatser. Efter den typen av åtgärder borde det snarare vara så att EU-stödet dras in, och Sverige måste fortsätta driva på för att få genomslag för det synsättet framöver.

För det andra finns det länder i vår omvärld som i den här situationen agerar på ett sätt som syftar till att splittra EU och vår union och på det sättet stärka den egna maktpositionen. Vi måste vara väldigt vaksamma på detta, och därför är det viktigt att Sverige bidrar till att hålla ihop EU och även agerar på ett sätt som inte lämnar de andra medlemsländerna helt i händerna på långgivare med en tydlig maktpolitisk dagordning som går emot svenska intressen.

Vi socialdemokrater ställer oss förstås bakom regeringens inriktning inför videomötet.

Därmed tackar jag för ordet och tar på mig ordförandehatten igen.

Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ordförande! Tack för föredragningen, statsministern!

Precis som statsministern säger är detta en minst sagt prövande tid, både för enskilda länder och för EU som union, och samarbetet prövas i dessa kriser. Jag delar bilden som statsministern har av att det är mycket viktigt att vi nu kan hålla ihop unionen och samarbetet och ta oss igenom detta tillsammans.

Kriser av den här arten blottlägger dock även skillnader i synsätt hos unionens länder. Det blir väldigt tydligt när, som ordföranden alldeles nyss var inne på, länder nu vill passa på att göra poänger av att långtidsbudgeten borde vara betydligt större än vad som hittills har diskuterats.

Även när vi nu diskuterar de olika typer av fonder som är uppe på agendan blir skillnaderna väldigt tydliga, och vissa länder har agerat ganska offentligt när det gäller hur man vill se fonderna och vad man vill uppnå. Spanien är kanske det land som har gått längst, även om Frankrike också har gjort inlägg i debatten. Spanien vill se en *gigantisk* fond med i princip bidrag – det är så långa lån utan ränta att det, i princip, helt enkelt

blir bidrag till vissa länder. Det blottlägger alltså skillnaderna mellan de olika ländernas syn på krishantering.

Jag är lite intresserad av just återhämtningsfonden. Jag vet att den inte på något sätt är klar utan att uppdraget nu ska ges och att det kommer en presentation av fonden senare. Men det är ändå viktigt för oss att veta lite mer om regeringens inriktning och kriterier för fonden, för man kan ändå påverka hur den ska se ut.

Att det ska vara lån och inte bidrag välkomnar vi självklart, liksom att det ska vara tillfälligt. Vi moderater undrar dock lite över ingångarna till fonden. Hur ser regeringen på vem det är som ska kunna ta del av den, och vad ska pengarna kunna gå till? Inför att man sätter sig och diskuterar med de övriga regeringscheferna är det bra att veta lite mer om vad Sverige tänker propagera för, förutom att det ska vara tillfälligt och att det ska vara lån.

Jag skulle också gärna vilja veta vilka andra länder som delar vår syn på kriterierna och att det ska betalas tillbaka, det vill säga att det inte är fråga om ett bidrag. Finns det en majoritet för detta bland unionens medlemmar, eller är våra vänner och vi ganska ensamma om det? Detta skulle jag gärna vilja ha svar på. Jag skulle alltså vilja höra lite mer om kriterierna för fonden och vilka vänner vi har i synen på att det ska vara tillfälligt och ett lån.

Anf. 5 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru ordförande! Tack så mycket, statsministern!

Jag har lite dålig signal här, men jag hoppas att jag har uppfattat allting korrekt och att ni kan höra mig ordentligt.

Vi instämmer i stort i lägesbeskrivningen. Detta är en väldigt tuff situation som sätter unionen på prov, men vi vill också lite grann mana till eftertanke. Tyvärr har EU inte alltid visat sina bästa sidor när unionen har satts under press – det vet vi – och risken är att den trenden kommer att fortsätta även i den här krisen. Det är också viktigt att komma ihåg att sammanhållning naturligtvis är eftersträvansvärt, men inte till vilket pris som helst. Vi kan inte låta krisen kidnappas av personer som vill använda den för sina ordinarie syften, alltså sådant de önskade även före krisen.

Vad gäller den tillfälliga fonden tycker vi att ståpunkten ser bra ut i och för sig, men jag funderar lite över ungefär samma frågor som Moderaternas ledamot. Kan statsministern ge någon mer information om hur man har tänkt gällande storlek och horisont, till exempel hur stora summor man kan tänka sig att acceptera? Att det rör sig om lån är naturligtvis en förutsättning för oss, men lån kan vara mer eller mindre koncessionella. Om det är väldigt koncessionella lån vi pratar om börjar det ju glida över i bidrag, och det vill vi absolut inte se. Jag undrar därför lite grann hur regeringen har funderat kring det.

Vad gäller den gemensamma skuldsättningen, eurobonds, uppfattade jag inte att regeringen kommer att säga nej till det. Jag uppfattade att man var skeptisk, men inte att man inte söker något mandat för att acceptera en sådan lösning. Jag är jätteglad att statsministern nämner fördraget; artikel 123 och artikel 125 finns ju fortfarande där, trots att de så att säga har trampats på tidigare. Jag undrar dock om regeringen fortfarande söker ett mandat för att kunna säga ja, för i så fall anmäler vi avvikande mening. Vi vill inte se någon gemensam upplåning på det sättet.

När man pratar om de åtgärder som vidtas tillfälligt – av unionens institutioner eller av medlemsländer – tror vi, vilket vi har tjatat om förut, att det är viktigt att man lyckas enas om objektiva kriterier för när krisen är slut och att alla kan vara överens om en tidpunkt då de tillfälliga åtgärderna ska upphöra. Har man inlett några sådana diskussioner? Det skulle jag vilja veta.

Vad gäller budgeten vill jag bara kort säga att vi anser att den gröna given bör pausas och att de medlen i stället bör användas för att hantera den här krisen.

Jag stannar där och önskar statsministern lycka till.

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Tack så mycket för genomgången inför videokonferensen, statsministern!

Det är i kris och nöd som vännen prövas. Inledningsvis kändes det som att vi kom lite på efterkälken och att det var många länder som vidtog egna åtgärder som över huvud taget inte låg i linje med vad EU-samarbetet bygger på. Att komma tillbaka till att få bort exportrestriktionerna och att komma tillbaka till öppenheten mellan länderna är alltså helt avgörande, inte bara för att EU ska ha trovärdighet i sitt arbete utan även för möjligheterna att få den inre marknaden att fungera på ett mycket bättre sätt än den gör i nuläget – även om vi inser att det kommer att få ytterligare konsekvenser ett tag, innan allt är på rull. Den delen tror jag alltså är oerhört viktig: att fortsätta poängtera att restriktionerna faktiskt ska bort.

Det som var lite intressant att se var att de vanliga linjerna mellan öst och väst eller nord och syd inte fanns med utan att det blev helt nya konstellationer som valde att stänga sina gränser jämfört med vad som normalt sett är linjer där länder förenas eller inte förenas kring gemensamma ståndpunkter. Men jag tror alltså att detta är oerhört viktigt att fortsätta poängtera.

När det gäller det arbete som har gjorts hittills kan jag bara instämma i det som tidigare talare har konstaterat, nämligen att det är oerhört provocerande att de länder som frångår ytterligare andra gemensamma spelregler som vi har ställt oss bakom – som rättsstaten och folkrättsliga frågor, där Ungern, Polen och andra länder går helt i motsatt riktning – får del av det stöd som betalas ut. Jag tror att det är fler än vi här hemma i Sverige som reagerar på det och att det finns många som tycker att det blir konstigt.

I de delar som gäller nästa steg, bland annat arbetet med att säkra den inre marknaden, tycker jag att det är oerhört bra signaler från kommissionen att man ska inte bara återställa utan också fördjupa och säkerställa att detta inte är något som enkelt kan förändras igen. Det handlar också om att se till att det stöd vi tänker oss ska finnas med ska vara rätt riktat. Det ska gå till dem som verkligen behöver det, och det ska vara tydligt definierat vad det ska ha för mål. Det ska också finnas krav på återbetalning, det vill säga att detta är ett sätt att solidariskt hjälpa varandra men att varje land faktiskt har ansvar för sin finansiering av olika insatser och åtgärder. Därför måste det även finnas en tydlig riktning när det gäller att det ska kunna återbetalas.

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag börjar med ordförandens egna reflektioner.

Först och främst är det viktigt att ta upp detta med nidsbilden av Sverige. Jag vill påpeka vikten av att vi alla hjälps åt att rätta till den bilden. Regeringen jobbar naturligtvis med det; vi arbetar via statsråden, Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna. Jag vet också att Svenska institutet har ett intensivt arbete igång. Det har inte på något vis svängt, men vi har den senaste tiden kunnat se även andra tongångar i tyska medier och i några andra tidningar också. Vi får helt enkelt fortsätta med detta, och det kommer vi att göra. Vi har ytterligare en internationell pressträff planerad, och det kommer mer av det. Detta är nämligen oerhört viktigt.

Jag håller med vad gäller bristen på solidaritet i ingången av detta, liksom behovet av att ha en bättre koordinerad återgång. Däri ligger också att vi håller i Sveriges stöd för the Green Deal. Precis som fru ordföranden säger ska vi inte återgå till det som var, utan vi ska faktiskt göra någonting bättre här. Klimatperspektivet måste finnas med; det har inte blivit mindre viktigt med den här krisen.

Jag delar också uppfattningen att det är klart att det här med Ungern ser väldigt provocerande ut. Det som har hänt nu är att det handlar om medel från innevarande budget som inte har tagits i anspråk, och om man nu tar dem i anspråk blir det helt enkelt så att det i just den delen blir mer. Jag ser också det provocerande i detta. Men självklart har regeringen ögonen på detta. Skulle vi ha ändrat det nu skulle vi ha varit tvungna att förhandla om hela det nuvarande regelverket, och det hade tagit för lång tid. Däremot, när det gäller framtida stöd, måste vi naturligtvis hålla i när det gäller exempelvis att man står upp för unionens värderingar.

När det gäller frågan från Moderaterna och Elisabeth Svantesson tror jag att vi delar uppfattningen om att se upp med eventuella åtaganden och ekonomin och att det är en stor skillnad i synen mellan länder. Så är det, och därför måste vi verkligen ligga på när det gäller det här.

När det gäller kriterier för fonden räknades några upp. Vi är väldigt tydliga med att det inte ska vara bidrag utan lån. Vi vet inte exakt vad alla länder har för uppfattning efter en sådan här diskussion, men det är helt klart var de så kallade F4 eller the frugal four står – alltså Sverige, Danmark, Österrike och Nederländerna. Jag tror att det är fler som vi har med i den diskussionen, men det är också många som ser det på ett annat sätt. Exakt hur balansen ser ut kan jag inte i dagsläget avgöra.

När det gäller vilka kriterier det ska vara nämnde jag några: Det måste vara begränsat i tid och omfång, det ska vara lån och inte bidrag och vi måste begränsa och tydliggöra respektive medlemsstats eventuella risk. Det är därför det gemensamma riskåtagandet inte får finnas, för då blir det väldigt otydligt.

Sedan ingår det, för att tydliggöra svaret, i uppdraget till kommissionen att kommissionen ska göra en analys av det behov som finns. Det stärker Sveriges uppfattning att vi först vill veta behoven. Det är en sak att säga en summa pengar – den kan man alltid hålla på och trissa upp – men vi menar att kommissionen nu först ska analysera detta. Det är detta som är Charles Michels förslag, alltså att ge kommissionen i uppdrag att först göra analysen av hur behoven de facto ser ut. Då blir det lättare att se vad vi kan bejaka och eventuellt inte bejaka. Den delen är kvar, och det tror jag är det bästa svar jag kan ge på den frågan nu.

Till Sverigedemokraterna och Ludvig Aspling kan jag säga att det stämmer att EU inte har visat sig från sin bästa sida här i inledningen. Jag vill återigen vara tydlig med att det inte är bidrag vi talar om här. Som jag sa inledningsvis när det gäller den tillfälliga fonden motsätter sig regeringen gemensam skuldsättning inom EU. Vi är tydliga med att när det gäller fonden är det inte bidrag utan lån som vi talar om, och vi är också tydliga med att det är nej till eurobonds.

Avslutningsvis menar vi när det gäller objektiva kriterier att det måste vara så när det gäller när det ska ske. Men det kommer också att vara olika i olika medlemsstater därför att man är i olika faser. Det finns några kriterier ändå för när man ska agera, men tiden för agerandet kommer säkert att skilja sig åt beroende på var man är.

När det gäller Centern och Annika Qarlssoon delar jag helt uppfattningen att vi måste bli bättre på sammanhållningen i nästa fas. Vi har samma syn när det gäller Ungern, och det har jag redan redogjort för. Jag tycker också att det sista som Annika Qarlssoon säger är väldigt viktigt, nämligen att den inre marknaden inte bara ska säkras utan också fördjupas. Det vill vi, för det är där vi ser den stora ekonomiska fördelen med samarbetet. Det är därför vi vill lägga tyngdpunkten på den och inte lägga all tyngdpunkt på vare sig långtidsbudget eller tillfälliga fonder, utan det är det här som är det långsiktigt starka. Därför ska stödet också vara riktat, som Annika Qarlssoon är inne på, och det är därför vi vill att kommissionen gör analysen av var behovet egentligen finns. Det kan uttryckas såväl geografiskt som sektoriellt och så vidare. Det är det vi vill se först.

Det finns en solidaritet här som är viktig att hålla fast vid. Men en av de kanske viktigaste insiktarna är, precis som Annika Qarlssoon pekar på, medlemsstaternas ansvar. Vi kan inte flytta över allt ansvar och alla förhoppningar på EU-nivån, utan respektive medlemsstat måste ha ett ansvar här och *har* ett ansvar. Fördraget ser ut som det gör. Det tycker vi är viktigt. Sedan kompletterar vi naturligtvis med en budget, stöd gemensamt och så vidare. Men medlemsstaternas ansvar är oerhört viktigt att hålla fast vid.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

För allas kännedom ska jag säga att vi tyvärr verkar ha haft teknikstrul här, så mötet har inte gått att följa på webben förrän nu. Tekniken här har fungerat, så det ska finnas möjlighet att lägga upp det här i efterhand. Det är den information vi har just nu. Det har alltså varit fel på själva webben under den här tiden, tyvärr.

Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Motsättningen och låsningen som vi ser nu kommer från eurogruppen, där man under en längre tid har haft en djupgående konflikt om corona bonds och om att ha en gemensam upplåning för att hjälpa olika länder. Jag tycker att det är rimligt att den frågan i huvudsak hanteras i eurogruppen.

Vi har i folkomröstning bestämt att behålla en egen valuta, en egen penningpolitik och en egen upplåning till vår egen statsskuld. Det är en rågång som måste hållas även i kristid. Det var det vägval som svenska folket gjorde, och jag menar att det var ett klokt vägval. Med det måste

också varje tanke på gemensam upplåning med EU-länderna avvisas. Det tycker jag är viktigt, och jag uppfattar också det som regeringens hållning.

Euroländerna har ju en mekanism, ESM, som delvis redan är i användning och som kan användas ytterligare i en krissituation som denna. Det är euroländer som har varit pådrivande i det här, inte icke-euroländer.

Däremot har hela unionen andra verktyg som kan användas i den här situationen. Jag tror att det mest kraftfulla verktyg som kan användas är Europeiska investeringsbanken, som ofta underskattas. Den har en enorm utlåning. Den har bästa möjliga rating för upplåning på finansmarknaderna. Den har möjlighet att tidigarelägga projekt. Den har en apparat för utvärdering av insatser som fungerar. Att öka och tidigarelägga Europeiska investeringsbankens utlåning kraftigt tror jag är ett verksamt medel om man tajmar in det när ekonomin vänder uppåt igen. Men då ska det vara projekt som har rätt klimatinriktning – det ska vara en del av den gröna omställningen. Där tycker jag också att den svenska positionens tyngdpunkt bör ligga.

När det gäller den långsiktiga budget som man nu förhandlar om eller ska förhandla om parallellt med detta har Sveriges möjligheter att bidra ytterligare till EU:s budget minskat i och med krisen. Vi har en kraftigt ökad upplåning till statskulden det här året. När det gäller allt annat kan vi se att det händer, men vi vet inte hur mycket. Det gör att våra möjligheter att öka EU-medlemsavgiften har gått ned kraftigt. Därför tycker jag att det är viktigt att man håller det mandat som riksdagen har gett och att det handlar om att inte öka vår insats som andel av Sveriges bni. I stället är behovet av reformer av EU:s utgifter större än någonsin för att man ska kunna ha en budget som är relevant i den här typen av krissituation. Det är inte utformningen på dagens budget.

Jag tror att pressen kommer att bli stor på Sverige och andra länder att gå in med garantier för lån, alltså att vi ska ha garantier för lån till andra länder som kan bli mycket omfattande. Det handlar om att låna ut till länder som är hårt drabbade av coronakrisen – Italien och Belgien – och som redan ligger på en skuldsättning över 100 procent av bnp. Riskerna är ganska stora med den typen av utlåning.

Jag skulle vilja understryka hur viktigt det är att statsministern återkommer till riksdagen inför varje sådan diskussion och inte gör några utfästelser. Mitt parti är mycket skeptiskt till att vi ska gå in med garantier på enorma belopp med den svenska statsbudgeten som grund.

Anf. 10 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru ordförande! Tack, statsministern, för informationen tidigare!

Det är uppenbart att coronaviruset får stor påverkan på våra ekonomier och att det krävs insatser för att stödja samhället i att sig ur denna kris. Inte minst handlar det om insatser för att rädda företag och jobb.

Kristdemokraterna ser att det är nödvändigt med insatser, men det måste samtidigt vara grundläggande att insatserna är pricksäkra, effektiva och tillfälliga. Vi har här i EU-nämnden tidigare inför finansministrarnas möten talat om att finanspolitiken och arbetsmarknadspolitikerna är nationella ansvar. Jag uppfattar att det finns en bred enighet om detta bland Sveriges partier. Men givetvis har EU också en viktig roll. Det måste vara Sveriges grundläggande inställning att insatser på EU-nivå ska göras när det går att visa att de har en större effekt än om enskilda länder gör dem.

När det gäller den så kallade återhämtningsfonden är det självklart att det är lån som det handlar om. Det är bra att statsministern är tydlig med det. Vi stöder den linje som statsministern ger uttryck för här: att budgetrestriktiviteten ska gälla även nu, att de belopp som diskuteras måste hållas nere, att insatser som görs med anledning av coronakrisen måste vara temporära, att det måste finnas mekanismer som säkerställer detta och att det sätts upp detaljerade kriterier för att säkerställa att stöd ges till effektiva åtgärder och till länder som drabbas hårt. Dessutom måste åtgärderna samordnas med långtidsbudgetprocessen så att kostnaderna inte drar iväg.

Det här är generella ingångar från oss. Nu behöver kommissionen återkomma med konkreta förslag som vi kan ta ställning till och där vi ser vad det här innebär för Sveriges del. Utan dessa går det förstås inte att ge några definitiva besked om mandat till regeringen.

När det sedan gäller långtidsbudgeten är det viktigt att de principer som vi har fört fram tidigare från Sveriges håll fortsätter att gälla. Långtidsbudgeten ska gälla ända fram till 2027 och kan inte bara präglas av corona-åtgärder, utan de prioriteringar som vi tidigare har sett som viktiga kommer att vara fortsatt viktiga. De tidigare svenska ingångarna om budgetrestriktiviteten, att hålla nere den svenska avgiften och att ha en modern budget bör gälla även framgent.

Vi ska inte heller backa på de krav på konditionalitet som vi har framfört tidigare. Tvärtom finns det, som flera har framfört, snarare anledning att skärpa kraven i ljuset av hur vissa medlemsstater har agerat under de senaste veckorna.

Avslutningsvis måste den gemensamma inre marknaden och den fria rörligheten värnas. Detta är grundläggande för Europa, vårt välstånd och vår välfärd, och det måste vara prioriterat att få detta att fungera igen.

Med detta sagt önskar jag statsministern lycka till på dagens möte.

Anf. 11 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket, statsministern, för redogörelsen!

Jag har fått svar på flera av de frågor jag hade och som bland annat rörde Tysklands krav på att kommissionen ska behöva kartlägga behoven som ligger till grund för fördelningen av lånen. Jag har förstått att så kommer att ske.

En annan fråga som jag skulle vilja ha lite tydligare svar på är: Hur låter diskussionen när man talar om att ställa villkor, det vill säga att mottagare måste upprätthålla en rättsstat för att få åtnjuta dessa lån? Hur går diskussionen där?

Och när det gäller de krav på ekonomiska reformer som också har diskuterats som ett av villkoren för att mottagaren ska kunna få lån – hur går de diskussionerna?

Det finns mycket att tala om när det gäller samarbete och EU:s framtid, men dels har vi tagit det många gånger tidigare, dels kommer vi att få ägna mycket tid åt detta i framtiden. Just här och nu är det här vad vi från Liberalerna behöver få svar på.

Anf. 12 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Fru ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Det finns flera saker i förslaget till återhämtningsplan som är mycket viktiga för Sverige och som Sverige behöver vara en tydlig röst för. Jag vill särskilt understryka att det är omistligt att fonden går till en green transition, alltså en grön återuppbyggnad, när det gäller klimat och en cirkulär ekonomi.

Precis lika viktigt är det att medlemsstaterna upprätthåller demokratin och uppfyller rättsstatens principer. Sedan finns det förstås saker som väcker frågor. Det är viktigt att pengarna används ansvarsfullt. Rättsstatens principer ska uppfyllas, och medel till klimat och grön återuppbyggnad ska gå till just det. Det behövs med andra ord tydliga villkor och uppföljningssystem för att få medel och lån.

En annan oro gäller förstås hur allt detta förhåller sig till EU:s långtidsbudget. Det finns också en oro för att Sverige ska tvingas in i att bli garant för stora lån. Här är det alltså mycket viktigt med en restriktiv hållning.

För att summera: Det är viktigt att Sverige är en tydlig röst för klimat och en grön återuppbyggnad, för demokrati och rättsstatens principer och för en ansvarsfull användning av pengar med tydliga villkor och uppföljning samt att vi fortsätter att hålla fast vid en budgetrestriktiv linje.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag börjar med Vänsterpartiet och Jonas Sjöstedt.

Det är helt rätt – diskussionen om eurobonds är eurogruppens. Men det är teoretiskt sett inte otänkbart att man har gemensam skuldsättning också för EU-27. Den här krisen är ju inte begränsad till euroländerna.

Jag vill åter understryka att regeringen motsätter sig gemensam skuldsättning inom EU. Jag tycker dock att det är okej att kommissionen nu ges i uppdrag att titta på en fond, så får vi se vad förslaget blir. Under denna tid får vi naturligtvis arbeta för den inriktning som vi vill se på ett sådant förslag, men det är alltså ett förslag man ska återkomma med.

I övrigt delar jag Jonas Sjöstedts uppfattning att bankens utlåning har enorma möjligheter och att det ska vara kopplat till klimatfrågan. Sverige påpekar hela tiden att detta är vad vi vill stå för och att vi vill se att det fullföljs.

Vad gäller avgiften – MFF:en – behandlas den inte i dag, utan det kommer senare. Men vi påpekar redan nu, tillsammans med våra tre vänner i den så kallade F4-gruppen, att vi inte har någon annan uppfattning i denna fråga utan håller fast vid en restriktiv linje.

Jag håller med Kristdemokraternas Hampus Hagman om att insatserna bör vara så pricksäkra som möjligt, och kommissionen har ju fått i uppdrag att återkomma med en analys. Finans- och arbetsmarknadspolitik är medlemsstaternas sak, men det är naturligtvis bra om vi kan samordna åtgärder.

Jag uppfattade Hampus Hagman som att vi delar uppfattning vad gäller principerna för en återställningsfond. Kriterierna för vem som ska få vad får vi återkomma till när vi ser förslaget, men jag uppfattar det som att vi har samma uppfattning om de principer som jag har räknat upp.

Det är helt korrekt som Hampus Hagman säger; detta måste samordnas. MFF är en sak och återställningsfonden är en annan – det är två delar. Det är viktigt just för att MFF inte bara ska handla om detta, utan den har även fortsättningsvis en strategisk betydelse vad gäller forskning, inre marknad

– som vi vill prata om – och så vidare. Det är alltså två skilda saker, men vi vill att beslutsfattandet ska ske koordinerat så att vi vet vad totalen blir för respektive medlemsstat.

Till Tina Acketoft: När det gäller värderingar listas rule of law som en viktig princip i återhämtningsplanen. Det är inte per automatik direkt kopplat till en återhämtningsfond, men vi menar att det är rimligt att detta finns med. Om man inte står upp för rule of law är det fel att man ska få ta del av det här.

När det gäller det som Miljöpartiets Amanda Palmstierna sa står vi upp för en green transition. Jag tycker att det är bra att kommissionen är väldigt tydlig och håller fast vid detta. Jag vet också att det finns en majoritet för det. Det är några som har gjort försök. Bland andra Polen och Tjeckien nämnde att de tyckte att man nu kunde släppa det här, men vi är väldigt tydliga i detta. Det finns en stor majoritet för att hålla fast vid det, liksom vid demokratikravet.

Ansvaret för vilka som kan få lån och medel går i samma riktning som vi har pratat om tidigare. Det måste naturligtvis vara så att man står upp för vissa saker.

Amanda Palmstierna nämnde förhållandet till MFF. Vi ser detta som två olika enheter, men det hela ska beslutas tillsammans för att vi ska ha koll på hur mycket åtaganden det blir för olika medlemsstater.

Anf. 14 DAG LARSSON (S):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen, som jag tycker verkar vara klok och rimlig!

Det är nu extra viktigt att fundera på hur vi ska hantera situationen framöver, hur vi ska kunna värna frihandel och globala kontakter och hur vi ska kunna återstarta Europas ekonomier i framtiden. Man bör inse att vi måste agera samfällt. Om enstaka länder – enskilt och bara för sig själva – agerar för att få igång ekonomin kommer det knappast att fungera. Vi är så pass beroende av varandra att vi allihop behöver agera om vi ska kunna undvika en djup och långvarig lågkonjunktur.

Det finns ändå skäl att fundera en del över den sårbarhet som uppenbarats sig i samband med denna kris. Jag deltog i förmiddags i socialutskottets sammanträde, där Läkemedelsverket medverkade. Det finns skäl att vara oroad och bekymrad över svensk läkemedelsförsörjning på sikt. Vi är oerhört beroende av internationella handelskedjor, indiska läkemedelsfabriker och annat. Det visar sig nu när den globala handeln upphör, försenas eller minskas att Sverige står ganska svagt.

Jag tror att Sverige behöver resonera mycket om hur vi kan stärka oss själva och vår beredskap, men jag tror också att Europa och Europeiska unionen behöver föra ett samtal som handlar om hur vi stärker de mest väsentliga delarna av läkemedelsförsörjningen och annan typ av beredskap så att vi kan hantera framtida kriser på ett mer hållbart sätt.

Anf. 15 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack, statsministern!

Jag har två saker som jag skulle vilja ta upp, men först vill jag göra ett tillägg till diskussionen.

Det har såklart varit många inlägg om återhämtningsfonden, och om jag får göra någon sorts tolkning har det också funnits en bred samsyn.

Men precis som Åsa Westlund och Annika Qarlssoon blev jag provocerad när det hade beslutats om de regionstödspengar som skulle delas ut och man såg att det proportionellt sett var mycket som gick till Ungern och inte till de länder som var hårdast drabbade.

Förutom att jag är upprörd över detta vill jag säga att det är viktigt att vi har is i magen och inte gör fort och fel när det gäller återhämtningsfonden utan att det faktiskt blir rätt. Jag förstår dock att många av dessa saker behöver ske ganska omgående eftersom krisen har fått en sådan omedelbar verkan.

Jag hade som sagt två andra saker som jag ville ta upp, ordförande.

Fortfarande är det ju så att EU-ländernas viktigaste prioritering är att stoppa coronavirusets spridning. Det är tydligt att det finns en hel del kvar på den resan innan man kan börja lyfta på de restriktioner som har satts in på grund av detta virus. Förhoppningsvis är vi på väg dit.

I inbjudan till rådet talas det om strategin för att lätta på restriktioner. Jag vill bara säga att jag tycker att den är bra samt att det är viktigt att detta dokument finns och att diskussionen sker samordnat. I färdplanen för att lätta på restriktionerna handlar en av de centrala rekommendationerna om att vi i EU kraftigt ska öka testningskapaciteten i alla länder. Det beskrivs som att detta är avgörande för att vi snabbt ska kunna ställa diagnoser och mäta befolkningens immunitet.

Dessvärre är Sverige sämst i klassen bland de nordiska länderna när det gäller att testa sin befolkning för corona. Danmark testar mer än dubbelt så mycket som Sverige sett till befolkningsmängd. Som framgår av strategin, eller roadmap, är anledningen till att vi ska kunna testa mycket att vi ska kunna återgå till mer normala förhållanden i EU, med fri rörlighet, fungerande inre marknad och allt positivt som det innebär.

Att samla in denna information i alla medlemsländer är något som vi gemensamt inom EU har att göra – vi har en skyldighet gentemot varandra. Men när Sverige har en ganska bristfällig testning blir frågan hur de andra EU-länderna ser på oss och när de tänker sig att de kommer att öppna sina gränser till oss.

Min fråga till statsministern i detta hänseende är vilket intryck statsministern har av de andra medlemsländerna, som har kommit betydligt längre med sin testning. Och vad ska vi svara om vi får frågor från de andra länderna om hur den svenska strategin ser ut?

Jag har en fråga till, ordförande. Den gäller något som flera andra har tagit upp, nämligen handelsfrågor och protektionism. Statsministern tog upp detta. Jag har själv tagit upp det med i princip alla statsråd, inklusive statsministern, på de EU-nämndssammanträden som har varit den senaste tiden, och jag vet att statsministern delar denna uppfattning.

I den roadmap som vi har fått utskickad står det så här: "It is vital to restore and to further deepen the single market." Det är ju precis så – det är extremt viktigt att handelshindren tas bort, att vi får en inre marknad som fungerar och att även vår världsmarknad fungerar. Vi har tidigare pratat om att detta är viktigt för Sverige i synnerhet men också för Europa.

Vi har sett den senaste tiden – och andra har varit inne på detta – att det uppenbarligen inte har fungerat i den här krisen. Bara det att ordet "restore" måste skrivas gör ju att man kan bli lite upprörd.

Jag tänkte, precis som ordföranden Åsa Westlund, ta upp Macron och använda precis samma ord som hon gjorde: Man blir ju lite provocerad.

För några månader sedan stod Macron – och det gäller inte bara honom – och pratade om solidaritet och EU:s fördjupade samarbete. Sedan hade vi, som alla känner till, för några veckor sedan situationen med att Mölnlycke inte kunde skicka skyddsutrustning till andra länder som behövde den. Nu låter det helt annorlunda på den sidan.

Jag vill bara lyfta upp detta och hoppas verkligen att statsministern är väldigt tydlig på denna punkt. Vi måste värna den inre marknaden och se till att marknadens funktionssätt fungerar även i kristider, och såklart efteråt.

Jag är glad att detta tas upp som den första punkten i roadmap.

Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag delar socialdemokraten Dag Larssons uppfattning om behovet av att agera samfällt. Vi har tidigare – i ett ganska tidigt skede av krisen – tagit upp både med Europeiska rådets ordförande och med kommissionens ordförande att vi måste komma ut bättre. Vi måste koordinera oss bättre, dels när vi ska ut ur krisen, dels i framtiden.

Jag ser också bilden vad gäller läkemedelsförsörjning. Detta måste vi fundera igenom både nationellt och europeiskt. Det är detta som gör det svårt. Det som hände i början av krisen tydde ju inte på någon större solidaritet, utan detta bygger på att kedjorna – även om man tänker europeiskt – fungerar. Alla länder måste veta att det fungerar, framför allt när det blir kris – annars törs de inte göra detta.

Vi måste få till en mycket bättre tingens ordning så att vi kan agera på EU-nivå. Jag tror att det kommer att vara helt nödvändigt, också med tanke på de kostnader som finns i samband med framtagandet av olika läkemedel.

Jag går över till Moderaternas Jessika Roswall och återhämtningsfonden. Det är rätt att det inte får bli fort och fel. Det är därför jag tycker att det är bra att förslaget i kväll går ut på att kommissionen först får göra en analys, för det är som sagt lätt att höfta till med ett antal miljarder euro utan att ha någon analys i botten. Det är detta som är tanken – kommissionen får göra en analys och sedan utifrån denna analys komma med ett förslag gällande hur man vill rikta pengar och hur mycket pengar det ska handla om.

Detsamma gäller strategin för att lätta på restriktionerna. Det är bra att vi har den. Det finns ingen diskussion specifikt om Sverige och tester, men det är helt klart så att alla länder, inklusive Sverige, måste öka sin testning. Det är också detta som är strategin. Vi har ökat testningen per vecka rejält och tänker fortsätta att göra det. Det ingår i alla medlemsstaters åtagande, även Sveriges.

Vad gäller handelsfrågor och protektionism håller jag med om att det ska gälla också i kristider; det är detta som inte har fungerat. Jag tycker att det är bra att man använder ordet ”deepen” och också här säger att man inte bara vill återgå till någonting som det var utan faktiskt vill fördjupa den inre marknaden, the single market. Vi tänker också på det digitala, tjänster och så vidare, som vi i Sverige har drivit länge tillsammans med andra.

Vi hoppas att detta kan innebära att vi kan gå vidare med den ambition som vi har haft hela tiden.

2019/20:45
23 april

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket, statsministern!

Jag sammanfattar detta samråd med att konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

§ 1 Information och samråd inför videomöte i kretsen av

stats- och regeringschefer den 23 april 2020	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M).....	5
Anf. 5 LUDVIG ASPLING (SD).....	6
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	7
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	8
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 10 HAMPUS HAGMAN (KD).....	10
Anf. 11 TINA ACKETOFT (L)	11
Anf. 12 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	11
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 14 DAG LARSSON (S).....	13
Anf. 15 JESSIKA ROSWALL (M).....	13
Anf. 16 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	16